

Utlåtande 2012: RVII (Dnr 325-2324/2011)

Införandet av en HBT-policy i Stockholms stad
Motion (2011:73) av Karin Rågsjö (V)

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

Motion (2011:73) av Karin Rågsjö (V) om ”Införandet av en HBT-policy i Stockholms stad” anses besvarad med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Föredragande borgarrådet Marie Ljungberg Schött anför följande.

Ärendet

Karin Rågsjö (V) föreslår i en motion (2011:73) att staden bör ta fram en HBT-policy. I motionen föreslås att staden bör kontakta landstinget för att inhämta kunskaper om landstingets policy. Även Riksförbundet för homosexuellas-, bisexuellas- och transpersoners rättigheter (RFSL) bör kontaktas för att diskutera samverkan kring kompetensutveckling för stadens personal.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, socialnämnden, Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd, Södermalms stadsdelsnämnd, Östermalms stadsdelsnämnd, kommunstyrelsens råd för funktionshindersfrågor, RFSL och Stockholms läns landsting (SLL).

Stadsledningskontoret anser att staden ska arbeta för att bekämpa diskriminering av HBT-personer men även andra grupper som riskerar detta. I de lagar

och planer som finns för att motverka diskriminering ingår sexuell läggning bland ett antal olika diskrimineringsgrunder. Stadsledningskontoret ser inte behov av ytterligare en policy som särskilt pekar ut HBT-gruppen bland grupper som kan bli utsatta för diskriminering. Däremot kan det finnas skäl att beakta och förstärka HBT-perspektivet i kommande revideringar av jämställdhets- och mångfaldsplanen.

Socialnämnden anser att det finns riktlinjer i staden som behandlar jämställdhets- och mångfaldsarbete, ”Lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter”. Många personer med HBT-identitet upplever att de kränks och osynliggörs, till exempel i mötet med hälso- och sjukvården. En policy som bygger på de tre målen synliggörande, kompetens och bemötande kan motverka detta. Inför kommande revideringar av jämställdhets- och mångfaldsplaner finns det skäl att staden beaktar och förstärker HBT-perspektivet ytterligare.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd konstaterar inledningsvis att många av de åtgärder som motionären föreslår ligger inom stadsdelsnämndernas ansvarsområden. Det handlar om äldreomsorg, individ- och familjeomsorg, fritid, förskolor, brottsförebyggande arbete och information. Om en HBT-policy ska utarbetas bör det särskilt uppmärksammas hur den ska påverka upphandlad verksamhet och befintliga jämställdhets- och mångfaldsplaner.

Södermalms stadsdelsnämnd instämmer i att staden ska arbeta för att bekämpa fördomsfulla beteenden och normer när det gäller HBT-personer och ur en vidare synvinkel alla grupper av människor som riskerar att utsättas för diskriminering. Däremot ser de inget behov av ytterligare en policy som särskilt pekar ut HBT-gruppen bland de grupper som kan bli utsatta för diskriminering.

Östermalms stadsdelsnämnd vill framhålla alla människors lika värde, lika behandling och bemötande, oavsett kön, religion eller sexuell läggning. Det är en grundläggande och demokratisk hållning som hela Stockholms stad i alla avseenden bör sträva efter. Nämnden är dock osäker på om det är en policy som är den bästa vägen för att nå förändring.

Kommunstyrelsens råd för funktionshindersfrågor anser att marginaliserade grupper behöver lyftas fram. I detta sammanhang finns två grupper som behöver uppmärksammas, dels homo-, bi- och transsexuella ungdomar i puberteten i skolmiljö, dels personer med funktionsnedsättning inom vård, omsorg och assistans, ”godman-institutionen” m.fl.

Riksförbundet för sexuellt likaberättigade (RFSL) anser att ett viktigt skäl till varför det behövs en särskild HBT-policy är behovet av synliggörande. Det handlar även om att synliggöra normer och att arbeta med strategier för förändring av normer som leder till kränkningar och diskriminering.

Stockholms läns landsting har en policy för HBT-frågor. Bakgrunden är att homosexuella, bisexuella och transpersoner löper större risk att drabbas av olika former av ohälsa än den övriga befolkningen. Många personer med HBT-identitet upplever även att de osynliggörs i kontakten med hälso- och sjukvården.

Mina synpunkter

Att arbeta med kunskapsutveckling, bemötande och medvetenhet inom HBT-frågorna i Stockholms stads verksamheter är viktigt. Medborgare som använder stadens tjänster ska inte känna sig diskriminerade eller missförstådda.

I stadens riktlinjer ”Lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter” behandlas jämställdhets- och mångfaldsarbete. Det anges även tydligt i skollagen och diskrimineringslagen att ingen ska utsättas för kränkande särbehandling.

Stadens arbete mot diskriminering och för jämställdhet och mångfald är integrerat i stadens styrning och omfattar alla verksamheter. Staden arbetar i enlighet med svensk lag för att motverka diskriminering och på andra sätt främja lika rättigheter och möjligheter oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder, sexuell läggning eller ålder.

Staden bör beakta och förstärka HBT-perspektivet i kommande revideringar av jämställdhets- och mångfaldsplanen. RFSL gör ett viktigt arbete och är en viktig samverkanspartner i dessa frågor, men det finns fler organisationer som också är betydelsefulla att samarbeta med.

Stockholms stad arbetar för att bejaka mångfald och motverka all diskriminering. Stockholms skolors ungdomsmottagning är idag HBT-certifierad och i stadens budget anges att alla ungdomsmottagningar i Stockholms stad ska HBT-certifieras. Det är även angeläget att kunskaperna om HBT-personers situation ökar inom äldreomsorgen. Föreläsningar, fortbildning och olika verktyg kommer att tas fram för att förankra värdegrunden och värdighetsgarantierna i äldreomsorgens verksamheter.

Bilagor

1. Reservationer m.m.
2. Motion (2011:73) av Karin Rågsjö (V) om införandet av en HBT-policy i Stockholms stad.

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarrådet Daniel Helldén (MP) enligt följande.

Jag föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta

1. att bifalla motionen om Införandet av en HBT-policy i Stockholms stad.
2. att i övrigt anförda följande

Friheten att utforma sitt eget liv är en grundläggande mänsklig rättighet. Där ingår att kunna uttrycka sin kärlek, sexualitet och könsidentitet – hur personen än själv väljer att definiera dessa – utan rädsla för fördomar och diskriminering. Rätten till självbestämmande och identifikation är också en demokratifråga. Demokrati handlar inte bara om politiska rättigheter och åsiktsfrihet, det handlar också om lika rätt att uttrycka sin kärlek och könsidentitet.

Vi är mycket positiva till att en gemensam hbt-policy tas fram för staden och hoppas med tanke på att en liknande policy redan tagits fram i landstinget att arbetet kan fortskrida skyndsamt. Stadens hbt-policy bör, liksom landstingets, även omfatta upphandlad verksamhet.

Bedömningen som Stockholms läns landsting gör är att homosexuella, bisexuella och transpersoner löper större risk att drabbas av ohälsa än den övriga befolkningen. Detta understryker också Ungdomsstyrelsen i sin rapport från 2012: ”Unga hbtq-personer – Hälsa”. Hälsan i en grupp kan betraktas som god när gruppen har en god fysisk och psykisk hälsa, ekonomisk och social trygghet, skydd från utsatthet, brott, mobbning, diskriminering samt goda möjligheter att utveckla sin livssituation. Här har alltså Stockholms stad både ansvar och möjligheter att se till att hbtq-personers hälsa förbättras; bland annat därför att attityder och bemötande påverkar människors hälsa.

Det finns många sätt att arbeta med hbtq-frågor. Som RFSL skriver i sitt remissyttande innebär en policy till vilken det knytts resurser att arbetet förs på ett strukturerat och kvalitetssäkrat sätt. Bland annat eftersom en hbt-policy innebär synliggörande av fördomsfulla beteenden och normer. Att, som Stadsledningskontoret föreslår, förbättra arbetet med jämställdhets- och mångfaldsplaner är i sig mycket viktigt men planerna tenderar att rikta sig mer internt än externt. Staden behöver förbättra sitt normkritiska arbete även i sin servicegivarroll.

Stockholms stad ska arbeta brett med normkritik och antidiskriminering. Hbt-policyn ska vara vägledande i det här arbetet. Motionären nämner ett antal områden inom vilka staden måste arbeta bredare, exempelvis skola och äldreomsorg. Att stadens personal får tillgång till kompetenshöjande insatser är viktigt. Därför bör Stockholms stad hbt-certifiera sina verksamheter med prioritering av verksamheter där hbtq-personer tenderar att vara särskilt utsatta.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande. Motion (2011:73) av Karin Råg-

sjö (V) om ”Införandet av en HBT-policy i Stockholms stad” anses besvarad med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Stockholm den

På kommunstyrelsens vägnar:
STEN NORDIN

Marie Ljungberg Schött

Ulrika Gunnarsson

ÄRENDET

Karin Rågsjö (V) föreslår i sin motion att staden bör ta fram en HBT-policy.

I motionen föreslås att staden bör kontakta landstinget för att inhämta kunskaper om landstingets policy. Även riksförbundet för homosexuellas-, bisexuellas- och transpersoners rättigheter (RFSL) bör kontaktas för att diskutera samverkan kring kompetensutveckling för stadens personal.

I arbetet med att ta fram policyn föreslås att bl. a. följande frågor beaktas:

- Kompetensen hos personal inom äldreomsorgen för att på bästa sätt kunna bemöta äldre HBT-personer som under sitt tidigare liv ofta varit tvungna att dölja sin läggning?
- Vilken beredskap har personal inom äldre- samt individ- och familjeomsorgen för att med respekt kunna bemöta samkönade par och ensamstående HBT-personer?
- Har HBT-frågor en självklar plats i fritidens och fältassistenternas arbete?
- Hur uppmärksammar personalen på förskolorna och skolorna att det finns många barn som lever i s.k. regnbågsfamiljer?
- På vilket sätt har man ett HBT-perspektiv i stadens externa och interna information?
- Förekommer även samkönade par i de bild- och textmaterial som produceras?
- Får stadens personal utbildning i HBT-kunskap?
- Har staden något förebyggande arbete gentemot HBT-personer som riskerar att utsättas för hedersrelaterat våld? Vilken kompetens finns i staden inom området?

BEREDNING

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, socialnämnden, Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd, Södermalms stadsdelsnämnd, Östermalms stadsdelsnämnd, kommunstyrelsens råd för funktionshindersfrågor, RFSL och Stockholms läns landsting (SLL).

<i>Innehållsförteckning</i>	<i>Sid</i>
Stadsledningskontoret	7
Socialnämnden	8

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd	9
Södermalms stadsdelsnämnd	11
Östermalms stadsdelsnämnd	13
Kommunstyrelsens råd för funktionshindersfrågor	Fel! Bokmärket är inte definierat. 14
RFSL	15
Stockholms Läns Landsting	16

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 9 februari 2012 har i huvudsak följande lydelse.

Motionen behandlar en viktig fråga som berör alla människors rätt att behandlas med respekt utifrån den individ man är, oberoende av olika egenskaper eller förutsättningar. Stadsledningskontoret instämmer i att staden ska arbeta för att bekämpa fördomsfulla beteenden och normer när det gäller HBT-personer och ur en vidare synvinkel alla grupper av människor som riskerar att utsättas för diskriminering.

Den 1 januari 2009 trädde en ny *diskrimineringslag* (2008:567) i kraft som har till ändamål att motverka diskriminering och på andra sätt främja lika rättigheter och möjligheter oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder, sexuell läggning eller ålder. Lagen ersätter tidigare lagstiftning mot diskriminering som var uppdelad på flera lagar. I den nya lagen gäller förbudet mot diskriminering inom i princip alla samhällsområden och för samtliga diskrimineringsgrunder. Samtidigt med den nya lagen inrättades en ny myndighet, diskrimineringsombudsmannen, som har tillsyn över att lagen följs.

Inom all förskole- och skolverksamhet ska barn och ungdomar skyddas mot kränkande behandling, diskriminering och trakasserier. Bestämmelser om detta finns i skollagen och i diskrimineringslagen. En plan mot kränkande behandling och en likabehandlingsplan ska upprättas varje år i skolorna enligt skollagen respektive diskrimineringslagen. Dessa kan sammanföras till en plan, en likabehandlingsplan/plan mot kränkande behandling. Skolpersonal är skyldig att arbeta målinriktat för att förebygga och förhindra diskriminering, trakasserier och kränkande handlingar med avseende på alla diskrimineringsgrunder, bland annat sexuell läggning.

Kommunfullmäktige har beslutat att arbetet mot diskriminering samt för jämställdhet och mångfald ska integreras i stadens styrning och omfatta alla verksamheter. Nämnder och bolag ska upprätta jämställdhets- och mångfaldsplaner som biläggs verksamhetsplanen och som följs upp och utvärderas i samband med verksamhetsberättelsen. Samtliga verksamheter ska bedriva både ett internt jämställdhets- och mångfaldsarbete och ett externt i förhållande till invånarna. Som servicegivare ska stadens förhållningssätt vara att bejaka mångfalden och motverka all diskriminering. I stadens budget slås vidare fast att stadens ungdomsmottagningar ska vara HBT-certifierade.

I många av stadens verksamheter pågår ett arbete med att öka uppmärksamheten och kunskapen kring HBT-frågor. Södermalms stadsdelsnämnd har under hösten 2011 genomfört en pilotutbildning i HBT-frågor för pedagoger från alla förskolor. I Enskede-Årsta-Vantör stadsdelsnämnd påbörjade nämndens fritidsverksamheter under 2011 ett samarbete med RFSL, Riksförbundet för sexuellt likaberättigade. Samarbetet har lett fram till att tre fritidsgårdar fått HBT-certifikat i januari 2012.

I de bilder som stadsledningskontoret använder eftersträvas att visa mångfald i både text och bildmaterial, d.v.s. att ha en demografisk fördelning av män/kvinnor, unga/gamla, svensk/annan etnisk bakgrund, personer med funktionsnedsättning. Sexuell läggning är inget som syns utanpå och är ibland svårt att illustrera eller fånga i text, men om det är relevant att skildra så görs det.

I de lagar och planer som finns för att motverka diskriminering ingår sexuell läggning bland ett antal olika diskrimineringsgrunder. Stadsledningskontoret ser därför inte behov av ytterligare en policy som särskilt pekar ut HBT-gruppen bland grupper som kan bli utsatta för diskriminering. Det är viktigt att ta hänsyn till att också andra grupper kan bli utsatta för kränkningar och diskriminering. Däremot kan det finnas skäl att beakta och förstärka HBT-perspektivet i kommande revideringar av jämställdhets- och mångfaldsplanen.

Stadsledningskontoret föreslår att motion 2011:73 ”införandet av en HBT-policy i Stockholms stad” av Karin Rågsjö (V) anses besvarad med hänvisning till vad som sägs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Socialnämnden

Socialnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 21 februari 2012 att

1. Socialnämnden hänvisar till tjänsteutlåtandet som svar på remisserna.
2. Socialnämnden överlämnar ärendet till kommunstyrelsen.

Reservation anfördes av vice ordföranden Roger Mogert m.fl. (S), ledamoten Stefan Nilsson m.fl. (MP) och ledamoten Inger Stark (V), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av ordföranden Anna König Jerlmyr m.fl. (M), tjänstgörande ersättaren Isabel Smedberg-Palmqvist (FP), ledamoten Stina Bengtsson (C) och ledamoten Ewa Samuelsson (KD), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av vice ordföranden Roger Mogert m.fl. (S), *bilaga 1*.

Socialförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 13 januari 2012 har i huvud-

sak följande lydelse.

Landstingets policy utgår ifrån att ”Homosexuella, bisexuella och transpersoner löper större risk att drabbas av olika former av ohälsa än den övriga befolkningen. Många personer med hbt-identitet upplever att de kränks och osynliggörs, till exempel i mötet med hälso- och sjukvården”. En policy som bygger på de tre målen synliggörande, kompetens och bemötande kan motverka detta.

I staden finns riktlinjer som behandlar jämställdhets- och mångfaldsarbete, ”Lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter”. Riktlinjerna innehåller bland annat en checklista för utformning av jämställdhets- och mångfaldsplanerna i staden, och i dokumentet finns beskrivet en viljeyttring om lika behandling och mot kränkande särbehandling. Förvaltningen anser att det inför kommande revideringar av jämställdhets- och mångfaldsplaner finns skäl att staden beaktar och förstärker hbt-perspektivet ytterligare.

Utbildning för att höja personalens kompetens kring hbt-frågor, inte minst när det gäller socialtjänsten, förskolan och skolan är viktigt. Det kan vara svårt för verksamheterna att själva komma fram till relevanta åtgärder när det gäller synliggörande, kompetens och bemötande avseende hbt och samverkan i dessa frågor bör därför ske med RFSL.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 9 februari 2012 följande:

1. Stadsdelsnämnden tillstyrker motionen
2. Förvaltningens tjänsteutlåtande överlämnas till kommunstyrelsen som svar på remissen

Särskilt uttalande gjordes av ledamoten Åsa Öckerman m.fl. (MP), *bilaga 1*.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 16 januari 2012 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen konstaterar inledningsvis att många av de åtgärder som motionären föreslår ligger inom stadsdelsnämndernas ansvarsområden. Det handlar om äldreomsorg, individ- och familjeomsorg, fritid, förskolor, brottsförebyggande arbete och information.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd har en jämställdhets- och mångfaldsplan som godkänns av nämnden varje år i samband med behandlingen av verksamhetsplanen som bilaga till det dokumentet. Jämställdhets- och mångfaldsplanen är stadsdelsnämndens plan för hur arbetet ska bedrivas för att motverka diskriminering utifrån alla

diskrimineringsgrunder som anges i diskrimineringslagen. Det dokumentet ska enligt stadens anvisningar redovisa nämndens arbete ur två perspektiv: som arbetsgivare och som servicegivare. Det kan dock konstateras att planen är mer omfattande avseende arbetsgivarperspektivet och mindre omfattande när det handlar om servicegivarperspektivet. Den är också allmänt hållen och behandlar endast översiktligt den särskilda problematik som finns förknippad med diskrimineringen vid respektive diskrimineringsgrund såsom sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck. De åtgärder som motionären föreslår finns inte heller med i jämställdhets- och mångfaldsplanen. I arbetet med framtagandet av en HBT-policy behöver dock särskilt beaktas hur den i förekommande fall ska förhålla sig till nämndernas jämställdhets- och mångfaldsplaner.

Beträffande sådan verksamhet som privata aktörer driver genom avtal med stadsdelsförvaltningen kan följande konstateras. Motionären föreslår inte direkt att en HBT-policy även ska omfatta upphandlad verksamhet. Den policy som landstinget har antagit syftar dock till att även omfatta verksamheter som drivs av annan men på uppdrag av landstinget. Detta genom att avsnitt om HBT-kompetens förs in i landstingets alla beställningar, upphandlingar och avtal, där det är tillämpligt samt att krav ställs på uppföljning och möjlighet till ekonomisk reglering. Mot bakgrund av att en betydande del av stadsdelarnas verksamheter drivs på entreprenad menar förvaltningen att detta förhållande särskilt behöver uppmärksammas vid ett eventuellt framtagande av HBT-policy för Stockholms stad.

När det gäller förvaltningens eget arbete med hbt-frågor idag kan konstateras att några riktade insatser såsom utbildning eller liknande inte har bedrivits inom äldreomsorgen.

Inom individ- och familjeomsorgen har enstaka insatser pågått, men inget övergripande. På ungdomsmottagningen finns en bred kompetens när det gäller mottagande, respekt och hur man ska arbeta med HBT-personer som är en särskilt utsatt grupp när det gäller hedersrelaterat våld och förtryck. Både stadens kuratorer och landstingets personal har kompetens men är ännu inte HBT-certifierade. (Enligt kommunfullmäktiges budget för 2011 och 2012 ska stadens ungdomsmottagningar HBT-certifieras.) Inom öppenvården och kvinnofridsteamet finns beredskap. En medarbetare ingår i ett regeringsuppdrag med att utveckla metoder och att upptäcka hedersrelaterat våld, dock inte specifikt riktat mot HBT-personer. Våld i samkönade relationer ser förvaltningen som en särskilt utsatt grupp. Under året har förvaltningen haft flera föreläsningar om hbt och våld i samkönade relationer. Föreläsningarna har varit både inom försörjningsstödsverksamheten och riktade till hela förvaltningen. Man använder även en broschyr framtagen av RFSL (Riksförbundet för homosexuellas, bisexuellas och transpersoners rättigheter) ”Utsatt – om HBT och hatbrott, hedersrelaterat våld och partnervåld” samt informationskort i reception och väntrum. Hbt-frågor har däremot inte tagits upp i de föräldrautbildningar som förvaltningen har ordnat.

Inom förskolan ska arbete med hbt-frågor ingå i värdegrundsdiskussioner och enheterna ska arbeta fram likabehandlingsplaner, men några riktade förvaltningsövergripande satsningar i hbt-frågor har inte initierats eller organiserats.

Fritidsverksamheten är den verksamhet i stadsdelen där arbetet med hbt-frågor har

kommit längst. Genom ett samarbete med RFSL kommer tre fritidsgårdar att HBT-certifieras i början av 2012. Ett strukturerat arbete kommer att fortsätta för att utveckla den fysiska och psykosociala miljön. En särskild grupp inom fritidsverksamheten leder det arbetet.

I förvaltningens centrala personalstrategiska arbete ingår hbt som grupp i diskrimineringslagen och nämndens jämställdhets- och mångfaldsplan. Man har dock inte specialbetonat arbete med denna grupp och inte gjort någon kartläggning. Det finns heller ingen aktivitet på gång.

Förvaltningen har sett över textmaterial på externa webbplatsen och i tryck. Det kan konstateras att där par- och boenderelationer tas upp är det självklart att nämna man, hustru, sambo, registrerad partner osv. (Notering: Sedan könsneutralt äktenskap infördes, avskaffades registrerat partnerskap men uttrycket behölls för dem som registrerat det före lagändringen och inte själva begär ändring.)

När det handlar om bildhantering använder förvaltningen nästan uteslutande Stockholms stads bildbank. Enligt stadens grafiska profil ska de bilder som används spegla det visuella konceptet ”både OCH” genom att variera valet av bilder: unga och äldre, män och kvinnor, olika etniskt ursprung, innerstad och ytterstad mm. Olika sexuella läggningar, könsidentiteter eller könsuttryck tas dock inte särskilt upp i det konceptet. De flesta verksamhetsbilder har yrkesarbetande i fokus, bilder på barn och äldre samt områdesbilder från bildbanken. Det är sällan som parbilder används. Det finns godkända bilder i bildbanken från Stockholms Pridefestival, där några av bilderna visar samkönade par. Möjligen är detta ett utvecklingsområde.

Sammanfattningsvis kan konstateras att förvaltningens verksamheter har kommit olika långt i arbetet med hbt-frågor. Sannolikt ser det ut på motsvarande sätt i andra stadsdelar. Förvaltningen bedömer att det fortsatta arbetet kan underlättas med en stadsgemensam policy eftersom uppföljningen då blir tydligare samt att olika verksamheter och stadsdelar kan inspireras av varandra. Om en HBT-policy ska utarbetas bör det särskilt uppmärksammas hur den ska påverka upphandlad verksamhet och befintliga jämställdhets- och mångfaldsplaner.

Södermalms stadsdelsnämnd

Södermalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 9 februari 2012 att överlämna stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Reservation anfördes av Erik Malm m.fl. (MP), *bilaga 1*.

Reservation anfördes av Gunnar Ågren (V), *bilaga 1*.

Södermalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 9 januari

2012 har i huvudsak följande lydelse.

Motionen behandlar en viktig fråga som berör alla människors rätt att behandlas med respekt utifrån den individ man är, oberoende av olika egenskaper. Förvaltningen instämmer i att staden ska arbeta för att bekämpa fördomsfulla beteenden och normer när det gäller HBT-personer och ur en vidare synvinkel alla grupper av människor som riskerar att utsättas för diskriminering.

Förvaltningen inleder med att redovisa de lagar som finns för att motverka diskriminering i samhället:

Den 1 januari 2009 trädde en ny *diskrimineringslag* (2008:567) i kraft som har till ändamål att motverka diskriminering och på andra sätt främja lika rättigheter och möjligheter oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder, sexuell läggning eller ålder. Lagen ersätter tidigare lagstiftning mot diskriminering som var uppdelad på flera lagar. I den nya lagen gäller förbudet mot diskriminering inom i princip alla samhällsområden och för samtliga diskrimineringsgrunder. Samtidigt med den nya lagen inrättades en ny myndighet, diskrimineringsombudsmannen, som har tillsyn över att lagen följs.

Inom förskoleverksamhet ska barnen skyddas mot kränkande behandling, diskriminering och trakasserier. Bestämmelser om detta finns i *skollagen* och i *diskrimineringslagen*. En plan mot kränkande behandling och en likabehandlingsplan ska upprättas varje år i förskolorna enligt skollagen respektive diskrimineringslagen. Dessa kan sammanföras till en plan, en likabehandlingsplan/plan mot kränkande behandling. Förskolepersonal är skyldiga att arbeta målinriktat för att förebygga och förhindra diskriminering, trakasserier och kränkande handlingar med avseende på alla diskrimineringsgrunder, bland annat sexuell läggning.

Kommunfullmäktige har beslutat att arbetet mot diskriminering samt för jämställdhet och mångfald ska integreras i stadens styrning och omfatta alla verksamheter. Nämn-der och bolag ska upprätta jämställdhets- och mångfaldsplaner som biläggs verksamhetsplanen och följs upp och utvärderas. Samtliga verksamheter ska bedriva både ett internt jämställdhets- och mångfaldsarbete och ett externt i förhållande till invånarna. Som servicegivare ska stadens förhållningssätt vara att bejaka mångfalden och motverka all diskriminering.

Förvaltningens förskoleavdelning har utformat en handledning för upprättandet av likabehandlingsplan/plan mot kränkande behandling, till stöd för förskolorna på Södermalm. Förskolecheferna ansvarar för att likabehandlingsarbetet genomförs och att planen upprättas, följs upp och revideras varje år.

Under hösten 2011 har en pilotutbildning i hbt-frågor genomförts för pedagoger från alla förskolor i stadsdelsområdet. Utbildningen har skett med hjälp av ett utbildningspaket framtaget av RFSL (Riksförbundet för sexuellt likaberättigade), ”Så kan det vara - regnbågsfamiljer i förskolan”. Materialet finns på i stort sett alla förskolor och på förvaltningen för utlåning.

Inom Södermalms stadsdelsområde finns två HBT-certifierade förskolor, de första i

Sverige. De arbetar aktivt med att erbjuda en god arbetsmiljö för sina medarbetare och ett respektfullt bemötande av föräldrar och barn utifrån ett hbt-perspektiv. Hbt-certifieringen görs av RFSL.

Inom *individ- och familjeomsorgen* arbetar man med ett uttalat individperspektiv vilket innebär att man ska bemöta människor utan förutfattade meningar och göra en individuell bedömning i varje ärende.

Inom familjerättens hantering av vårdnads-, adoptions- och faderskapsärenden är personalen mycket van att träffa samkönade familjer och har en professionell attityd i detta arbete.

Ungdomsmottagningen i stadsdelsområdet drivs av kommunen och landstinget gemensamt. RFSL tillhandahåller en utbildning i hbt-frågor. Förvaltningen har, till skillnad från landstinget, varit intresserad av att ta del av den. Eftersom utbildningen är en teambuildning och alltså förutsätter att i det här fallet båda huvudmännen deltar har inte utbildningen gått att genomföra.

Förvaltningens erfarenhet är att det är svårt att hitta placeringar för HBT-personer som behöver boende vid t.ex. hedersrelaterat våld.

Inom *äldreomsorgen* är utgångspunkten att se individens behov och grunden för arbetet är FN:s konvention om de mänskliga rättigheterna. Ett arbete har påbörjats att bygga en värdegrund för verksamhetsområdet i enlighet med de nya bestämmelserna i socialtjänstlagen om införandet av en nationell värdegrund för äldreomsorgen från och med den 1 januari 2011. Bestämmelserna innebär att socialtjänstens omsorg om äldre ska inriktas på att den äldre får leva ett värdigt liv och känna välbefinnande. Med detta avses bland annat att äldreomsorgen bör värna och respektera var och ens rätt till privatliv och kroppslig integritet, självbestämmande, delaktighet och individanpassning. I detta arbete kan naturligt komma in frågor om sexuell läggning.

Förvaltningens *kommunikatör* anger att det är svårt att hitta bilder på samkönade par och regnbågsfamiljer i den bildbank staden har. I de bilder som Södermalms stadsdelsförvaltning lägger ut eftersträvas dock medvetet att visa mångfald och inte framställa schablonbilder av familjer och parrelationer utan hellre bilder där det inte går att identifiera personers kön.

Det finns, som framgått i det föregående, lagar och planer för att motverka diskriminering där sexuell läggning ingår bland ett antal olika diskrimineringsgrunder. Förvaltningen kan därför inte se behov av ytterligare en policy som särskilt pekar ut hbt-gruppen bland grupper som kan bli utsatta för diskriminering. I jämställdhets- och mångfaldsplanen som ska arbetas om under 2012 har nämnderna möjlighet att uppmärksamma frågor om bemötande av hbt-personer.

Östermalms stadsdelsnämnd

Östermalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 9 februari 2012 att godkänna och överlämna detta tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Reservation anfördes av vice ordföranden Stefan Nilsson m fl. (MP), *bilaga 1*.

Reservation anfördes av ledamoten Berit Bornecrantz Dias (V), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av ledamoten Birgit Marklund Beijer m fl. (S), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av ledamoten Berit Bornecrantz Dias (V), *bilaga 1*.

Östermalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 16 januari 2012 har i huvudsak följande lydelse.

Inledningsvis vill förvaltningen framhålla alla människors lika värde, lika behandling och bemötande, oavsett kön, religion, eller sexuell läggning. Det är en grundläggande och demokratisk hållning som Östermalms stadsdelsförvaltning och hela Stockholms stad i alla avseenden bör sträva efter. Det är många som vittnar om att så inte är fallet, vilket måste tas på stort allvar.

Informationssamhället till trots, lever vi fortfarande i ett samhälle som i stort lever efter normativa värderingar. Förvaltningen är dock osäker på om det är policys som är den bästa vägen att uppnå förändring. Det kan bli många policys om samtliga grupper i samhället, som anses avvika från normen, ska en egen. Det riskerar att utarma värdet av samtliga.

Förvaltningen ser hellre att alla förvaltningars befintliga Jämställdhets- och mångfaldsplaner utvidgas eller uppdateras med ett avsnitt, som i det här fallet, rör hbt-personer och där Karin Rågsjös förslag till innehåll beaktas. Jämställdhets- och mångfaldsplanen följs årligen upp i stadens kvalitetssystem ILS, vilket kan ses som en garant för att planen uppdateras och följs.

Förvaltningens hållning är givetvis att *alla* klienter/brukare ska bemötas med respekt och med hänsyn till den enskildes situation och möjligheter och att alla verksamheter ska vara öppna för *alla*. Det är grundläggande, men ändå uppstår situationer som är svåra att hantera professionellt. För att upprätthålla en hög kvalitet i bemötandet av *alla* klienter/brukare måste dessa frågor ständigt diskuteras i alla verksamheter och vid behov av kompetensutveckling bör detta ses som en självklarhet från staden centralt att anordna med jämna mellanrum. Det bör då ingå vissa avsnitt som t ex utbildningsdagar kring hbt.

Inom Östermalms stadsdelsförvaltning pågår arbetet med att hbt-certifiera Ungdomsmottagningen på Norrtullsgatan och på förskolorna har ledarledda diskussionsgrupper för att öka personalens kunskaper kring hbt inlett.

Kommunstyrelsens råd för funktionshindersfrågor

Kommunstyrelsens råd för funktionshindersfrågor beslutade vid sitt sammanträde den 21 februari 2012 att som svar på remissen lämna följande yttrande.

Kommunstyrelsens råd för funktionshindersfrågors yttrande daterat den 21 februari 2012 har i huvudsak följande lydelse.

Rådet anser att marginaliserade grupper behöver lyftas fram. I detta sammanhang finns två grupper som behöver uppmärksammas särskilt, dels homo-, bi- o transsexuella ungdomar i puberteten i skolmiljö, dels situationen för personer med funktionsnedsättning inom vård, omsorg och assistans, god man institutionen m fl.

Rådet anser att även friskolor ska omfattas av denna policy liksom kommunala idrottsanläggningar.

Vidare ser rådet införandet av en hbt-policy som ett första steg mot hbt-certifiering av de verksamheter i staden som har en direkt och personlig kontakt med människor, ur rådets perspektiv är det viktigt att lyfta fram hemtjänst, vårdgivare, omsorgsföretag på entreprenad, assistansföretag m fl.

RFSL

RFSL:s yttrande daterat den 16 januari 2012 har i huvudsak följande lydelse.

RFSL Stockholm ser positivt på förslaget att Stockholms stad tar fram en hbt-policy och tillstyrker därför motionen.

Stockholms läns landsting har arbetat fram en policy tidigare som mycket väl kan vara till utgångspunkt i arbetet med en motsvarande i Stockholms stad. Det finns många sätt att arbeta med hbt-frågor. En policy som det också knyts resurser till innebär dock ett mer strukturerat och mer kvalitetssäkrat arbete. Det förutsätter att policyn också följs upp. Ett tungt vägande skäl till varför det behövs en särskild hbt-policy är behovet av synliggörande. Det finns mycket som förenar de olika diskrimineringsgrunderna, men det osynliggörande som hbt-personer utsätts för är unikt. I förlängningen strävar RFSL Stockholm efter en stad fri från heteronormativitet. Men där är vi inte än. Därför är det nödvändigt med identitetsstärkande aktiviteter riktade till hbt-personer, men också att majoritetssamhället får utbildning och kunskap om hur normer påverkar ens arbete. Det handlar både om att synliggöra normer men också att arbeta med strategier för förändring av normer som leder till kränkningar och diskriminering.

Flera andra landsting och kommuner har eller överväger att införa en hbt-policy. Oslo kommun var en av de första som även inspirerade Stockholms läns landsting. RFSL Stockholm ser det som naturligt att vår huvudstad inte ska vara sämre.

Stockholms Läns Landsting

Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 15 februari 2012 att till Stockholms stad överlämna förvaltningens förslag till yttrande.

Hälso- och sjukvårdsförvaltningens yttrande daterat den 19 januari 2012 har i huvudsak följande lydelse.

Enligt beslut i Stockholms läns landstings fullmäktige har en särskild policy för hbt-frågor tagits fram. Bakgrunden är att homosexuella, bisexuella och transpersoner löper större risk att drabbas av olika former av ohälsa än den övriga befolkningen. Många personer med hbt-identitet upplever att de kränks och osynliggörs, till exempel i kontakten med hälso- och sjukvården. Erfarenhet av och rädsla för diskriminering, våld, trakasserier och så kallade hatbrott är vanligare bland hbt-personer än i den övriga befolkningen.

Policyn tar sin utgångspunkt i gällande diskrimineringslagstiftning och i Hälso- och sjukvårdslagen samt knyter an till Stockholms läns landstings vision om att se individen, möta patienten eller kunden med empati och respekt samt värna om allas lika värde. Utgångspunkt för policyn är ett normkritiskt perspektiv. Detta innebär att inte förutsätta att alla attraheras av det motsatta könet, att alla har de kön de ser ut att ha eller vill definiera sin könstillhörighet. Ambitionen har varit att skapa en kort, mätbar och uppföljningsbar policy. I policyn formuleras en övergripande vision om att alla människor, oavsett könsidentitet, könsuttryck eller sexuell läggning ska synliggöras och bli bemötta med respekt och professionalitet. Tre mål har satts upp: Synliggörande, Kompetens och Bemötande.

Till varje mål finns en vision, förslag på åtgärder samt indikatorer för uppföljning.

Hbt-policyn är ett styrdokument och ska gälla all verksamhet i landstingets förvaltningar och bolag samt i de verksamheter som Stockholms läns landsting har avtal med. Ansvar för att policyn genomförs och följs upp ligger på respektive förvaltning, bolag eller verksamhet. Resultaten ska redovisas årligen.

I framtagandet av policyn har representanter för olika landstingsverksamheter och bolag medverkat. Policyn har förankrats och synpunkter har inhämtats från ett antal frivilligorganisationer som företräder hbt-personer.

Mot bakgrund av detta är förvaltningens bedömning att det är positivt att även Stockholms stad utformar en hbt-policy och förvaltningen bidrar gärna vid behov med ytterligare information om landstingets hbt-policy.

RESERVATIONER M.M.

Socialnämnden

Reservation anfördes av vice ordföranden Roger Mogert m.fl. (S), ledamoten Stefan Nilsson m.fl. (MP) och ledamoten Inger Stark (V) enligt följande.

1. Socialnämnden föreslår att kommunfullmäktige bifaller motionen.
2. Därutöver anför nämnden följande.

Det är viktigt att en hbt-policy införs i staden. Det finns redan en i Stockholms läns landsting och det finns ingen anledning till att inte även Stockholms stad ska införa en sådan. De riktlinjer som finns som behandlar jämställdhets- och mångfaldsarbetet räcker inte.

Förvaltningen ger i sitt svar själva ett argument till varför policyn ska införas: ”det kan vara svårt för verksamheterna att själva komma fram till relevanta åtgärder när det gäller synliggörande, kompetens och bemötande avseende hbt”. Just därför är motionen skriven och just därför ska den bifallas.

Särskilt uttalande gjordes av ordföranden Anna König Jerlmyr m.fl. (M), tjänstgörande ersättaren Isabel Smedberg-Palmqvist (FP), ledamoten Stina Bengtsson (C) och ledamoten Ewa Samuelsson (KD) enligt följande.

Kunskap och förståelse är grundläggande för att kunna ge ett gott bemötande. Ingen som söker hjälp hos Stockholms stad ska behöva känna sig diskriminerad eller missförstådd. Alla skolors ungdomsmottagning är idag hbt-certifierad, vilket vi välkomnar. I 2012 års budget beslutade vi att alla ungdomsmottagningar i Stockholms stad ska bli hbt-certifierade.

Att arbeta med kunskapsutveckling, bemötande och medvetenhet inom hbt-frågorna i Stockholms stads verksamheter är viktigt. RFSL är en viktig samverkanspartner i dessa frågor, men det finns fler organisationer som också är viktiga att samarbeta med.

Särskilt uttalande gjordes av vice ordföranden Roger Mogert m.fl. (S) enligt följande.

Det är bra att Stockholm stad tar det här steget för att utveckla och revidera jämställdhets- och mångfaldsplaner så att man förstärker hbt-perspektivet. Det är bra att man ska samverka med RFSL för att uppnå dessa revideringar. Dock undrar vi inom

vilken tidsram som dessa revideringar ska verka inom. Det finns inget tydligt ansvar för vem som ska ta det här steget och inte heller ett mål med en tidsaspekt. Vi anser att detta bör förtydligas.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd

Särskilt uttalande gjordes av ledamoten Åsa Öckerman m.fl. (MP) enligt följande.

Vi är mycket positiva till att en gemensam HBT-policy tas fram för staden och hoppas med tanke på att en liknande policy redan tagits fram i landstinget att arbetet kan fortskrida skyndsamt. Som förvaltningen skriver finns flera positiva exempel att lyfta fram i stadsdelen men det finns också verksamheter där man inte kommit lika långt. Det är viktigt att en framtida policy innehåller tydliga verktyg och mätbara mål så att de verksamheter som i många fall kanske inte har arbetat aktivt med frågan alls, snabbt kan påbörja ett mer aktivt arbete för likvärdig behandling av alla oavsett sexuell läggning eller könsidentitet.

Förvaltningen ska inte bara vara en bra arbetsgivare utan även kunna erbjuda god service till alla stadsdelsinnevånare. Därför bör det vara en självklarhet att alla stadsdelens verksamheter besitter den kompetens som behövs för att kunna erbjuda en lika god service till alla. Detta gäller såväl kommunala som upphandlade verksamheter. Redan 2006 yrkade miljöpartiet i Vantör, som enda parti, i sitt remissvar på en skrivelse från KF, på att särskilda handlingsplaner skulle tas fram för att öka kompetensen kring regnbågsbarn i förskolan. Majoriteten menade då att detta inte behövdes då det istället kunde integreras i de generella likabehandlingsplaner som redan fanns. Vi anser att ett allmänt likabehandlingsperspektiv lätt blir blint för den särskilda problematik som ett heteronormativt förhållningssätt kan innebära för HBT-personer, det är därför glädjande att man nu börjar inse vikten av ett mer riktat arbete för att fylla kunskapsluckor och garantera likvärdig behandling för alla.

Södermalms stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Erik Malm m.fl. (MP) enligt följande.

att Stadsdelsnämnden överlämnar stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen

att därtill uttala att en särskild satsning bör göras för främjandearbete på HBT-området, som bilaga eller inkluderad i kommande uppdatering av jämställdhets- och mångfaldsplaner

Vi har förståelse för att det kan kännas som att det går inflation i planer, och att förvaltningen menar att mycket av det som skulle ingå i en hbt-policy redan ska finnas inom de jämställdhets och mångfaldsplaner som görs.

Detta eftersom främjandearbete ingår i lagen.

I jämställdhets- och mångfaldsplanen för Södermalm finns fina ambitioner, men här kan man inte utläsa så mycket konkret på området HBT i jämförelse med vad som föreslås i motionen. Detta eftersom jämställdhets- och mångfaldsplanen trots allt har ett mer internt än externt fokus. Det kan naturligtvis förändras. I den kommande uppdateringen av planen vill vi därför att en särskild satsning görs för att fånga in det som motionen tar upp. Den kan läggas inom, eller som en bilaga till existerande jämställdhets- och mångfaldsplan. På så sätt gör man verkligen en genomgång av hela den externa verksamheten ur HBT-perspektiv.

Vi ser gärna samverkan med RFSL i detta. Att samverka med landstinget när det gäller utbildningsinsatser inte verkar fungera så bra är beklagligt. Vi ser det som är viktigt att man försöker nå samsyn i dessa viktiga främjandefrågor och landstingets HBT-policy bör kommunen också ta del av i sitt eget HBT-arbete som i vissa fall kan vara mer specifikt än vad kommunen och stadsdelarna hittills uttalat. Inom individ, äldre- och handikappomsorg är vi till exempel övertygade om att man kan ha en mer progressiv hållning. Det räcker inte att säga att man ska arbeta utifrån ett individperspektiv eftersom strukturell diskriminering hjälper till att osynliggöra den särbehandling som man kan göra.

Då är det viktigt att område för område analysera läget och se vad man konkret kan göra.

Reservation anfördes av Gunnar Ågren (V) enligt följande.

Som framgår av motionen är det viktigt att tillgodose HBT-personers behov inom samtliga kommunala verksamheter och bedriva ett förebyggande arbete mot diskriminering. Detta kräver insatser inom en rad av nämndens verksamheter, exempelvis äldreomsorgen, individ- och familjeomsorgen samt förskolornas verksamhet. Arbetet måste bedrivas långsiktigt och innefatta kontinuerliga utbildningsinsatser. Detta kräver stöd av en långsiktig policy i linje med det beslut som redan tagits inom Stockholms läns landsting.

Östermalms stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av vice ordföranden Stefan Nilsson m fl. (MP) enligt följande.

Stadsdelsnämnden föreslås besluta

- att** i huvudsak tillstyrka motionen samt
- att** därutöver anför följande

Det finns goda skäl att ta fram en HBT-policy, något Stockholms läns landsting redan gjort. Att synliggöra fördomsfulla beteenden och normer och minska den diskriminering som fortfarande drabbar HBT-personer är angeläget och det finns ett behov av ökad kompetens hos Stockholms stads anställda.

Reservation anfördes av ledamoten Berit Bornecrantz Dias (V) enligt följande.

Stadsdelsnämnden föreslås besluta

att bifalla remissen

Särskilt uttalande gjordes av ledamoten Birgit Marklund Beijer m.fl. (S) enligt följande.

Internationell forskning har visat att HBT-personer rapporterar en sämre hälsa jämfört med övrig befolkning och att hälsoskillnaderna har samband med utsatthet, diskriminering och en rådande heteronorm. Var femte ung HBT-person har någon gång blivit utsatta för våld av någon närstående, och självmordstankar är vanligare bland HBT-ungdomar än hos heterosexuella i samma ålder. Det behövs en stor utbildningsinsats för personalen i skolan, skolhälsovården och socialtjänsten för att bättre kunna ge hjälp och stöd till unga homosexuella och transpersoner.

Ökad forskning kring hbt-personers hälsa samt att utveckla kompetensen för olika yrkesgrupper i hbt-frågor är angeläget liksom att hbt-perspektivet tas upp på vårdutbildningarna i gymnasiet och högskolan samt i fortbildningsverksamheten.

Särskilt uttalande gjordes av ledamoten Berit Bornecrantz Dias (V) enligt följande.

Meningen med policyn framgår av de övergripande målen:

- Synliggörande
- Kompetens
- Bemötande

Det tar tid innan ett nytt perspektiv inarbetas. Först måste det synliggöras innan det kan tas för givet. Det gör vi ju numera beträffande kvinnors och mäns lika rättigheter, men det tog mer än hundra år av kvinnokamp. Ändå har vi inte helt nått fram, trots att perspektivet ingår i våra jämställdhetsplaner.

Vi tror kanske att de flesta kan det mesta om hbt, men med mindre än tre år sedan vår äktenskapslag blev könsneutral, och laget om registrerat partnerskap avskaffades, är det ändå bara början av ett brett allmänt accepterande. Enskilda präster och samfund vägrar ännu att viga homosexuella och vissa föreningar kan vägra anta hbt-personer

som medlemmar. Det behövs en hbt-policy under en tid för att skapa större förståelse innan vi kan lägga frågan ”till handlingarna”. Att låta hbt-perspektivet ingå i jämställdhets- och mångfaldsplanen kan vara ett sätt att implementera policyn.

2011:73

Motion av Karin Rågsjö (V) om införandet av en hbt-policy i Stockholms stad

Dnr 325-2324/2011

Staden saknar idag en hbt-policy vilket vi vill ändra på. Ett föredöme att ta efter är Stockholms läns landsting som hösten 2011 antog en hbt-policy. Programmet har tre övergripande mål: synliggörande, kompetens och bemötande. För varje mål har man en vision, en definition av hur målet nås samt ett antal indikatorer.

Ett hbt-perspektiv handlar om att synliggöra gruppen hbt-personer och också att bedöma om verksamheten är utformad så att den inte missgynnar denna grupp. Ett hbt-perspektiv handlar också om att synliggöra fördomsfulla beteenden och normer för att kunna bekämpa dem.

Staden bör kontakta landstinget för att hämta mera kunskaper om SLL:s hbt-policy. Även Riksförbundet för homosexuella, bisexuella och transpersoners rättigheter (RFSL) bör kontaktas för att diskutera en samverkan kring en kompetensutveckling för stadens personal.

Jag föreslår att staden tar fram en hbt-policy. I arbetet med att ta fram policyn bör bland annat följande frågor beaktas:

- Vilken kompetens har personal inom äldreomsorgen för att på bästa möjliga sätt kunna bemöta äldre hbt-personer som under sitt tidigare liv ofta varit tvungna att dölja sin läggning?
- Vilken beredskap har personalen inom äldre- samt individ- och familjeomsorgen för att med respekt kunna bemöta samkönade par och ensamstående hbt-personer?
- Har hbt-frågor en självklar plats i fritidens och fältassistenternas arbete?
- Hur uppmärksammar personalen på förskolorna och skolorna att det finns många barn som lever i så kallade regnbågsfamiljer?

- På vilket sätt har man ett hbt-perspektiv i stadens externa och interna information? Förekommer även samkönade par i de bild- och textmaterial som produceras?
- Får stadens personal utbildning i hbt-kunskap?
- Har staden något förebyggande arbete gentemot hbt-personer som riskerar att utsättas för hedersrelaterat våld? Vilken kompetens finns i staden inom området?

Med hänvisning till ovanstående föreslår jag att kommunfullmäktige beslutar

att staden ska ta fram en hbt-policy som gäller i alla nämnder och styrelser.

Stockholm den 28 november 2011

Karin Rågsjö